

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 187g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi ale art. XXXI alin. (1) din Legea nr. 138 din 17 iunie
2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative

CHIȘINĂU

12 decembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlii Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlii Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlii Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlii Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlii Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 21 octombrie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 12 decembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. XXXI alin. (1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, ridicată de către dl Vladimir Kovali, parte în dosarul nr. 3a-1041/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 18 octombrie 2019 de un complet de judecători din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău (dnii judecători Vladislav Clima, Ecaterina Palanciuc și Ala Malii), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 27 ianuarie 2017, reclamantul a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, o cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, prin care a solicitat anularea avizului de plată cu privire la achitarea impozitului pe avere pentru anul 2016.

4. Pe 17 mai 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a respins acțiunea formulată de către dl Vladimir Kovali.

5. Pe 22 mai 2019, dl Vladimir Kovali a formulat un apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

6. Pe 9 septembrie 2019, apelantul a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. XXXI alin. (1) din Legea

nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, ale articolului 272² și ale articolului 287⁴ din Codul fiscal.

7. Printr-o încheiere datată cu 18 septembrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a transmis sesizarea la Curtea Constituțională, pentru soluționare doar în privința prevederilor contestate ale art. XXXI alin. (1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 76 Intrarea în vigoare a legii

„Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative sunt următoarele:

Art. V

„Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

[...]

2. La articolul 6, alineatul (5) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

g) impozitul pe avere.

[...].”

Art. XXXI

„(1) Prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (1¹) din Codul fiscal, prezenta lege intră în vigoare la 1 iulie 2016, **cu excepția articolului V punctele 2 și 78, articolului XVII punctul 2 referitor la articolul 26 alineatul (9), punctele 3 și 4, articolului XXVII punctul 2, care se pun în aplicare la 1 ianuarie 2016, articolului V punctul 77 și articolului VIII, care se pune în aplicare la 1 ianuarie 2017.**

[...].”

10. Prevederile relevante ale Codului fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997, sunt următoarele:

Articolul 287⁵
Perioada fiscală

„Perioada fiscală este anul calendaristic.”

Articolul 287⁶
Calcularea impozitului pe avere și avizele de plată

„Calcularea impozitului pe avere și prezentarea avizelor de plată se realizează de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de până la 10 decembrie pentru situația existentă la 1 noiembrie a anului de gestiune.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține că dispozițiile art. XXXI din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 referitoare la punerea în aplicare din data de 1 ianuarie 2016 a art. V pct. 2 din aceeași Lege sunt neconstituționale, pentru că retroactivează. Această lege a fost adoptată pe 17 iunie 2016 și, prin urmare, nu poate retroactiva. Autorul susține că aceste dispoziții normative contravin articolului 76 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor dispoziții ale Legii nr. 138 din 17 iunie 2016, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl Vladimir Kovali, parte în dosarul nr. 3a-1041/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Sesizarea este formulată de către un subiect cărui i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispoziții ale art. XXXI alin. (1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016, referitoare la punerea în aplicare a altor dispoziții din aceeași Lege care instituie impozitul pe avere începând cu data de 1 ianuarie 2016.

16. Curtea menționează că prevederile contestate au mai făcut obiect al analizei sale din perspectiva unor critici similare și că a pronunțat, în acest sens, Decizia nr. 96 din 19 decembrie 2016.

17. Astfel, în Decizia nr. 96 din 19 decembrie 2016, Curtea a reținut că:

„28. O lege este retroactivă, când atinge sau modifică situații trecute, definitiv stabilite, sau acte care **și-au epuizat toate efectele în trecut**.

29. În speță, Curtea constată că impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune. Astfel, atât timp cât perioada fiscală constituie întregul an calendaristic, nu poate fi afectat principiul neretroactivității legii.”

18. Curtea subliniază că o asemenea practică există în multe alte state ale lumii. În acest sens, se consideră că legile fiscale nu au un caracter retroactiv dacă reglementează cu referire la aceeași perioadă fiscală. Se consideră că o lege manifestă un efect retroactiv atunci când este aplicabilă unor tranzacții/cazuri care au fost încheiate înainte de promulgarea legii noi. În această situație, legea nouă alterează efectele juridice produse înainte de existența sa. Din contră, nu se manifestă un caracter retroactiv în situația în care legea nouă se aplică tranzacțiilor/activităților economice/cazurilor care au început în trecut, dar care încă nu s-au încheiat (a se vedea, *e.g.*, hotărârile Curții Constituționale Federale a Germaniei din 31 mai 1960, BVerfGE 11, la p. 139 (146); din 19 iulie 1967, BVerfGE 22, la p. 241 (248); din 20 iunie 1978, BVerfGE 48, la p. 403 (415)).

19. Curtea oferă ca exemple similare practica unor state ca Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, Spania sau Turcia. De asemenea, în Canada se consideră că o lege fiscală retroactivează dacă este aplicabilă unei perioade fiscale anterioare perioadei în care este adoptată legea. Ideea de bază constă în faptul că obligația fiscală se naște la sfârșitul perioadei și că o situație sau un caz persistă până la închiderea perioadei. În Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și în Statele Unite ale Americii, de exemplu, adoptarea unei legi fiscale în timpul unui an fiscal și aplicarea ei de la începutul aceluși an fiscal constituie o practică standard (a se vedea Hans Gribnau, Melvin Pauwels, *General Report*, în Hans Gribnau, Melvin Pauwels, *Retroactivity of Tax Legislation*, EATLP International Tax Series, Nr. 9, 2013, Amsterdam: EATLP / IBFD, pp. 46-47). Aceste state împărtășesc, ca Republica Moldova, conceptul raportării la perioada fiscală. Articolul 287⁵ din Codul fiscal prevede că perioada fiscală este anul calendaristic, iar articolul 287⁶ din același Cod stabilește că impozitul pe avere se calculează, iar avizele de plată se prezintă de către Serviciul Fiscal de Stat până la 10 decembrie, pentru situația existentă pe 1 noiembrie a anului de gestiune.

20. Mai mult, raportarea la perioada fiscală a legilor fiscale nu constituie o problemă, din perspectiva articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul de proprietate. Acest aspect ține de marja de apreciere a statelor. În cazul *Di Belmonte v. Italia*, 16 martie 2010, Curtea Europeană a reținut, la § 41, că ține în primul rând de autoritățile naționale să decidă cu privire la tipul de taxă sau de contribuție care trebuie plătită. Deciziile din această sferă implică o apreciere a problemelor politice, economice și sociale, pe care

Convenția le lasă în competența statelor membre, de vreme ce autoritățile naționale se află într-o poziție net avantajată în comparație cu Curtea Europeană.

21. În concluzie, având în vedere cele menționate *supra*, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții ale art. XXXI alin. (1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016, ridicată de către dl Vladimir Kovali, parte în dosarul nr. 3a-1041/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 12 decembrie 2019

DCC nr. 142

Dosarul nr. 187g/2019